

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕАЛІЙ ДЕТЕКТИВНОГО ЖАНРУ

Поліщук Людмила Петрівна

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської філології та перекладу
ЖДУ імені Івана Франка

Борщак Валерія Валеріївна

студентка кафедри англійської
філології та перекладу
ЖДУ імені Івана Франка

Насиченість культурно-мовними реаліями варіюється в залежності від жанру та теми художнього тексту. Детективний текст у цьому відношенні не настільки багатий на реалії, як історичні або фольклорні твори, але при цьому їхній переклад залишається значним завданням, що буде розглянуто на прикладі перекладу аналізованого роману. Як особливості детективного жанру можна назвати важливість фактологічних деталей, які можуть містити у собі ключові для сюжету смислові одиниці. Англійський детектив став прикладом вибудовування тексту як інтелектуального завдання, що вимагає від читача уважності та вміння вибудовувати логічні зв'язки [1].

Класифікація мовних реалій допомагає систематизувати підходи до вирішення цього перекладацького завдання.

За допомогою методу суцільної вибірки всі знайдені реалії, у перекладі Вадима Хазіна, були поділені на шість груп [2] :

I. Побутові реалії. У цій групі зосереджені такі підгрупи реалій:

1. Житло: *a wash-house* (пральня); *a landing window* (вікно на сходах); *a porter's chair* (плетене крісло); *a grandfather chair* (величезне крісло); *the kitchen fire* (плита); *a larder* (комора для зберігання продуктів).

2. Їжа та напої: *a gin and a gingerbeer* (джин з імбирним лимонадом); *port* (портвейн); *brandy* (коньяк); *whiskey* (віскі); *lunch* (ленч/сніданок).

3. Грошові знаки та одиниці міри: *pound* (фунт стерлінгів); *guinea* (гінея); *a mile* (миля).

4. Звернення: *Mr* (містер); *Miss* (міс); *Mrs* (місіс); *ladies and gentlemen* (леді та джентльмени); *Ma'am* (мам); *My dear* (милочка); *sir* (сер); *My dear young lady* (моя мила панночка); *gentlemen* (пани); *My dear girl* (голубка).

II. Реалії світу природи: *only the boldly silhouetted rock with faint resemblance to a giant Indian's head* (з моря здіймалася скеля, чії контури віддалено нагадували гігантську голову негра).

III. Реалії державно-адміністративного устрою та суспільного життя. У цій групі виділилися такі підгрупи реалій:

1. Адміністративні одиниці і державні інститути: *Admiralty with a view to carrying out some very hush hush experiments* (Адміралтейство щодо деяких дуже секретних експериментів).

2. Основні військові та поліцейські підрозділи та чини: *an ex-C. I. D. Man* (колишній чиновник відділу з розслідування кримінальних справ Скотланд Ярду); *the ex-Scotland Yard man* (відставний поліцейський); *the A. C. Assistant Commissioner at Scotland Yard* (помічник комісара Скотланд Ярду).

3. Громадські організації, партії тощо: *the Skilled Women's Agency* (агентство «Умілі жінки»); *the Regina Agency* (агентство "Регіна").

4. Цивільні посади та професії, титули та звання: *the master of the Fishing Trawler* (капітан рибальського судна); *K. C.* (адвокат); *a butler* (дворецький).

IV. Ономастичні реалії. Представлені такими підгрупами реалій, як:

1. Антропоніми: *Mr. Justice Wargrave* (суддя Уоргрейв); *Vera Claythorne* (Віра Клейторн); *Philip Lombard* (Філін Ломбард); та низка інших.

2. Топоніми: *Somerset* (Сомерсет); *the Indian Island* (Негритянський острів); *the Devon coast* (узбережжя Девона).

3. Назви вокзалів, вулиць, готелів, громадських організацій тощо: *Paddington* (Паддінгтонський вокзал); *Harley Street* (Харлі стріт); *London and Commercial* (Лондонський комерційний банк); *Busy Bee* (журнал "Бізі Бі").

V. Національні реалії. До них можна віднести такі істинно національні англійські риси характеру, як стриманість, пристрасть до пари, любов до чаювання, прихильність до усталеного порядку речей (консерватизм). Так Емілі Brent характеризувала себе: «*I was brought up to keep my head and never to make a fuss*». / «Мене з дитинства привчили не втрачати голови і не здіймати галасу через дрібниці». Перебування гостей на острові розцінювалося як пари: «*Possibly the village has been told there's a wager on*». / «Розпустили в селі чутки, що йдеться про пари».

VI. Фразеологізм. До них відносяться стійкі вирази, наприклад: «*These Owens must be rolling in money*». / «У цих Онимов, мабуть, грошей кури не клюють».

Працюючи над зіставленням перекладу англійських і українських реалій, виконаного Вадимом Хазіним, було виявлено основні способи перекладу [2]:

1. Транскрипція (транслітерація): *Philip Lombard* (Філін Ломбард); *gong* (гонг); *lunch* (ланч/ленч); *bacon* (бекон). Слово «ланч» вносить плутанину в його розуміння в українців як про їжу. Він означає «другий сніданок» і має місце в англійців опівдні в районі 11-12 годин. Тобто англійський ланч це обід в українському розумінні.

2. Калька: *a butler* (дворецький); *the War office* (Військове міністерство); *Commissioner* (комісар); *a non- smoking carriage* (вагон для некурців); *self-preservation* (самозбереження).

3. Напівкалька: *the Loch Ness monster* (Лохнеське чудовисько). Величезний інтерес представляє переклад прізвища господарів, які запросили гостей на острів: «*Owen*» під час перекладу транслітерацією (транскрипцією) українською мовою звучить як «Оуен», але перекладачем був застосований переклад «Онім» у зв'язку з тим, як заключив суддя Уоргрейв, що вона разом із ініціалами

господарів означає «анонім»: «*Ulick Norman Owen – Una Nancy Owen – each time, that is to say, U.N. Or by a slight stretch of fancy, UNKNOWN!*». / «Алек Норман Онім - Анна Ненсі Онім, тобто щоразу - А. Н. Онім. І якщо трохи напружити уяву, ми отримаємо – анонім!».

4. Уподібнюючий переклад: Слово «Indian» передається не за прямим призначенням «індіанський», а як «негритянський» з описаних вище причин: *Indian Island. (Негритянський острів); ten little Indian boys (десять негрів); a giant Indian's head (гігантська голова негра); «And Then There Were None» («Десять негрят»)*.

5. Переклад реалій-фразеологізмів. Одним із способів їхнього перекладу був використаний абсолютний еквівалент: «*We're all in the same boat*» («Всі ми в одному човні»). Другим більш поширеним способом перекладу була заміна реалії вихідної мови на реалію ПМ: «*He'll lie with a straight face till kingdom comes*». / «Він брехатиме хоч до Страшного Суду, але в ній він не впевнений». Англіїці використовують ідіому «*Kingdom come*» («королівство прийде» / «друге пришестя»), маючи на увазі час, коли Ісус Христос прийде на Землю вдруге, але у повсякденному житті, не надаючи релігійному контексту жодної ролі, просто використовують як крилатий вираз, закликаючи до того, що прийде дуже і дуже нескоро.

Роблячи висновок, можна зробити висновок, що досі немає єдиної думки серед дослідників про тлумачення самого поняття «реалія» та їх класифікацію, зокрема, на основі яких ознак слід їх підрозділяти на групи. Однак, незважаючи на позитивні сторони перерахованих вище способів перекладу реалій, завжди потрібно враховувати пов'язані з ними обмеження. При виборі способу перекладу величезну роль відіграє не лише автор тексту, а й перекладач-професіонал, який, спираючись на свій перекладацький інстинкт, набуті знання та досвід, накопичений у процесі роботи, обирає той чи інший прийом незалежно від теоретичних досліджень.

Список літератури

1. Зорівчак Р.П. Реалія як компонент національно-культурного контексту: перекладознавчий аспект /На матеріалі української мови/ Р.П.Зорівчак // Славянские языки в свете культуры: сб. научн. статей. – М.: ООО «Темп», 2006. С. 27-49.

2. Хазін В. Таємниця Індіанського острова [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://fantlab.org/translator8146>